

Nr 913

Av herr Källstad m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 182, med förslag till lag om tillsättning av fluor till vattenledningsvatten.

(Lika lydande med motion nr 757 i Första kammaren)

I proposition nr 182 föreslås att Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger efter framställning av kommun medgiva, att fluor må på de villkor vilka föreskrives i medgivandet i kariesförebyggande syfte till sättas vatten som inom kommunen tillhandahålles genom allmän anläggning för vattenförsörjning.

Till grund för propositionen ligger en framställning den 30 januari 1962 från Hälsovårdsnämnden i Norrköping om dispens från hälsovårdsstadgans bestämmelser för att i vetenskapligt syfte under ytterligare fem år få fortsätta de försök med vattenfluorering för en del av staden som avbrutits den 1 februari 1962 genom regeringsrättens utslag den 7 december 1961.

I anledning av denna framställning om dispens infordrade inrikesdepartementet remissyttranden, vilka inkommit till departementet under februari och mars 1962 och redovisats i propositionen.

Regeringsrättens utslag den 7 december 1961 är baserat på följande grunder:

I målet är upplyst, att det påtalade tillsättandet av fluor till vattenledningsvattnet sker icke för att rena vattnet eller eljest göra det lämpligt såsom dricks- och hushållsvatten utan i annat syfte.

Vad i målet förekommit giver tillika vid handen, att det icke kan utslutas, att ifrågavarande fluoridering kan ur hälsosynpunkt medföra risker eller olägenheter för dem, som äro hänvisade till att använda det sålunda behandlade vattnet.

Genom det sätt, på vilket det med fluor tillsatta vattnet tillhandahålles, blir vidare möjligheten att undvika användningen av sådant vatten betagen dem, som så önska.

Själva utslaget har följande lydelse:

På grund härav får sådant missförhållande anses föreligga, som avses i 3 § hälsovårdsstadgan.

Vid nu angivna förhållanden finner Kungl. Maj:t skäligt att, med undanröjande av länsstyrelsens överklagade beslut, visa målet åter till länsstyrelsen för ny behandling. Det länder vederbörande till underdånig efter rättelse.

Det i propositionen framlagda förslaget till lag om tillsättning av fluor till vattenledningsvatten gäller nu inte endast ett medgivande för Norrköping att under fem år i vetenskapligt syfte få fortsätta sina tidigare för-
Bihang till riksdagens protokoll 1962. 4 saml. Nr 913—915

sök. Det gäller ett generellt tillstånd till landets kommuner att efter Konungens (eller medicinalstyrelsens) medgivande få sätta fluor till sitt allmänna vattenledningsvatten.

Lagförslaget innebär något alldeles nytt i vårt samhälle: en tvångsvis genomförd massmedicinering. Lagen kan, om den skulle genomföras, få en allvarlig prejudicerande effekt.

Eftersom departementschefen hävdar, att de synpunkter som kan anläggas till försvar för vattenfluorering motsvaras av synpunkter som kan anläggas främst beträffande smittkoppsvaccination, vill vi å vår sida hävda, att de väsentligaste olägenheter lagförslaget enligt vår uppfattning medför framkommer tydligt just vid en jämförelse med lagen om vaccinering mot smittkoppor.

Smittkoppsvaccinering verkställes av läkare (eller annan särskilt förordnad) och sker individuellt, varför förfarandet kan inställas, om medicinska eller andra skäl så påfordrar, under det att vattenfluorering verkställes av vattenverk och sker en masse, varför förfarandet i praktiken knappast kan inställas, om nämnda skäl så skulle påfordra.

Av samma orsaker kan vid smittkoppsvaccinering dosen noga bestämmas, men vid vattenfluorering dosen per person och dygn icke fastställas. Man kan endast fastställa dosen per liter vatten. Vattenförbrukningen per person växlar inom vida gränser. För vissa personer och befolkningsgrupper kan den bli mycket stor, t. ex. personer med viss sjukdom och arbetare inom varma industrier.

Att långvarig, hög fluorkonsumtion kan medföra hälsorisker torde vara klarlagt. Hur stor fluorkonsumtion olika känsliga personer kan tåla, vet man såvitt oss är bekant mycket litet om. Då man inte heller känner den individuella vattenförbrukningen hos landets högförbrukare och icke vet hur mycket fluor som tillföres dem genom föda och icke heller känner till deras känslighet för fluor, synes det icke vara möjligt att bedöma de hälsorisker vattenfluorering kan medföra för dessa förbrukare.

En del av de från medicinskt håll inkomna yttrandena i dispensfrågan anger också, att det icke är uteslutet att medicinska risker kan föreligga, eller de antyder, att riskfrågan (på grund av delvis motsägande uppgifter i den omfattande litteraturen på området) är svår att bedöma. Man kan icke vara säker på att den vid vattenfluoreringen föreslagna fluordosen, 1 mg per liter, säkert är oskadlig i det långa loppet.

Smittkoppsvaccinering används mot en mycket smittsam sjukdom, som till stor del medför dödlig utgång och ger mot denna nära nog hundra procentigt skydd, medan däremot vattenfluorering skulle användas mot en sjukdom som inte är smittsam och icke heller är lika farlig som smittkoppor och som ger endast ett betydligt mindre skydd — ett skydd, som kan erhållas på annat sätt, som framgår av det följande.

Vidare torde smittkoppsvaccinering icke kunna ersättas med något an-

nat förfarande, under det att vattenfluorering kan ersättas med andra metoder — med individuell behandling.

Vattenfluorering reducerar enligt uppgift tandkaries med 50 procent hos barn och kan, då den på grund av fluorsalternas stora giftighet tillåts endast vid på visst sätt rustade vattenverk, blott genomföras för hälften av landets barn.

Införandet av vattenfluorering synes också — i likhet med vad som skett i andra länder där man sökt införa den — komma att medföra motstånd och strid, som fördröjer genomförandet. Inrikesministern har även i propositionen räknat med att den »inte kommer till stånd ens i alla de vattenverk, där förutsättningar för fluorering i och för sig föreligger».

I Sverige har *andra metoder* för kariesreduktion än vattenfluorering varit under utprovning på djur. Dessa har gett mycket goda resultat. Andra metoder än vattenfluorering har i vårt land också prövats på barn. De mest omfattande proven har sedan ett par år företagits vid skoltandvården i Stockholm och Göteborg: genom tandborstning och tandpensling, resp. munköljning med fluorvatten. I Stockholm deltar f. n. 70 000 och i Göteborg 20 000 barn. Göteborgsmetoden har även införts i första och andra klass i skolorna i hela Älvsborgs län.

Stockholmsmetoden och göteborgsmetoden ger visserligen mindre kariesreduktion än vattenfluorering. Resultaten av dessa metoder väntas emellertid genom förbättrad metodik komma att undan för undan förbättras. De kan genomföras individuellt under övervakning och på frivillighetens väg. De medför inga hälsorisker. De drar relativt ringa kostnader och synes utan motstånd på några få år kunna genomföras på alla barn som får skoltandvård.

Med hänsyn till ovan påtalade olägenheter och till den prejudicerande verkan en lag av sådan tvångskaraktär kan få samt till föreliggande möjligheter att bekämpa tandkaries genom andra, individuella metoder, vilka genom pågående försök undan för undan väntas kunna förbättras, anser vi det orimligt och medföra mera tvång än nöden kräver att genomföra den nu föreslagna lagen om tillsättning av fluor till allmänt vattenledningsvatten, varför den bör avslås.

Vi hemställer därför,

att riksdagen måtte avslå det i Kungl. Maj:ts proposition nr 182 framlagda förslaget till lag om tillsättning av fluor till vattenledningsvatten.

Stockholm den 27 oktober 1962

Thorvald Källstad

Stina Gunne

Mac P. Hamrin

i Kalmar

Axel Gustafsson

Bo Turesson

Olle Westberg

i Borås